

Heidi Husari

13.11.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
Kansliapäällikkö Anita Lehtikainen
anita.lehtikainen@minedu.fi

Lausuntopyyntö 16.10.2014; OKM/57/010/2014

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Rakennusteollisuus kannattaa periaatteessa ammatillisen toisen asteen koulutuksen uudistamisen tavoitteina olevia työelämälähtöisyyden parantamista sekä tehokkuuden, tuloksellisuuden ja laadun parantamista.

Hallituksen esityksen mukaisilla järjestämisluvan kriteereillä tavoitellaan kuitenkin myös oppilaitosverkoston merkittävää tiivistämistä, mikä yhdessä rahoitusratkaisujen ja meneillään olevan näyttötutkintojärjestelmän uudistamisen kanssa voi johtaa alan osaamisen yksipuolistumiseen tai jopa alan kehittymisen taantumiseen.

Osaava ammattityövoima on toimintaympäristön jatkuvissa muutoksissa alalle hyvin tärkeää ja rakennusalan koulutukseen vaikuttavia lakimuutoksia (järjestäjäverkko, rahoitusratkaisut näyttötutkintojärjestelmä) on tarkasteltava kokonaisuutena, alakohtaisesti, suhteessa toisiinsa sekä niille asetettuihin tavoitteisiin.

Lakimuutosten todelliset haitat ja hyödyt selvitettävä

Kansallisvarallisuudestamme 565 miljardia euroa on kiinni rakennuksissa, infrastruktuurimme rakenteissa ja rakennetuissa maa-alueissa. Asunnot ovat sekä yksittäisten suomalaisten että koko kansakunnan suurin varallisuuserä. Rakennusteollisuus työllistää neljännesmiljoonaa henkilöä ja kiinteistöala sekä alaan liittyvät palvelut mukaan lukien yli puoli miljoonaa. Klusteri on suurin työllistäjä Suomessa.

Oppilaitokset kouluttavat työvoimaa sekä yritysten että koko toimialan käyttöön. On todennäköistä, että nimenomaan yritysten työntekijät, jotka ovat nykyjärjestelmässä voineet päivittää osaamistaan työnsä ohella, tulevat menettämään kouluttautumismahdollisuuksiinsa. On epäselvää, kuinka paljon uudistuksella on tosiasiallisesti mahdollisuus säästää ja mitkä uudistuksen vaikutukset ovat yksilöille, yrityksille, elinkeinoelämälle - sekä yhteiskunnalle - huomioon ottaen rakennusten terveellisyys ja mittava korjausvelkamme.

Yhdessä yhteiskuntaa rakentaen: Talonrakennusteollisuus • Rakennustuoteteollisuus • Infra • Tekninen urakointi • Pinta

Rakennusteollisuus RT ry
etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi

Y-tunnus 0215303-5
www.rakennusteollisuus.fi

puh. 09 12991
PL 381 (Unioninkatu 14)

faksi 09 628 264
00131 Helsinki

Oppilaitokset ovat osallistuneet merkittävällä panostuksella sekä tutkintojen kehittämiseen että tutkintojärjestelmän ylläpitämiseen mm. tutkintotoimikuntatyöskentelyssä, ja oppilaitosten taustayhteisöt tarjoavat työharjoittelupaikkoja. Myös tämä työ voi vaarantua uudistusten myötä. Lakimuutosten todelliset haitat ja hyödyt on selvitettävä kattavalla vaikutusarvioinnilla.

Aikuiskoulutuksen merkitys kasvaa - alakohtaiselle erikoistumiselle on tarve

Aikuisten jatkuva osaamisen päivittämisen merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään. Tässä suhdannetilanteessa ja seuraaviin varauduttaessa, myös sen tuottaminen on mahdollistettava jatkossakin valtion tuella. Viime vuosina on ennen kaikkea aikuiskoulutuksen rahoitukseen kohdistunut leikkauksia ja sen merkitys suomalaisessa koulutuspolitiikassa on jäänyt muiden toimien varjoon. Kuitenkin nykyinen nopea rakennemuutos korostaa elinikäisen oppimisen tärkeyttä. Suunnitteilla olevat säästötoimenpiteet ja rakenneuudistus uhkaavat ennen kaikkea aikuisten osaamisen uudistamista, mikä yksipuolistaa osaamista ja vaikeuttaa osaavan työvoiman saantia.

On tärkeää, että koulutuksen järjestäjäverkkoon kuuluu edelleen myös erikoistuneita toimijoita, jotka ovat syntyneet alan omasta tarpeesta, kehittyneet alansa asiantuntijaorganisaatioiksi ja jotka pystyvät tuottamaan syvällistä erikoistunutta osaamista ylivermaisessa yhteistyössä työelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Näiden erikoistuneiden koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset tulee turvata rakennemuutoksessakin.

Olisi harkittava toimialan erityisen koulutustehtävän määrittämistä, joka voisi sisältää erikoistuneisiin ammatillisiin osaamistarpeisiin vastaamisen, tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakkoinnin, alan kilpailukyvyyn kehittämisen ja osaamisen uudistamisen, monialaisten oppilaitosten toiminnan tukemisen, alan koulutuksen ja opettajien ammattitaidon sekä opetuksen kehittämisen lisäksi verkostoitumisen alan asiantuntijoiden kanssa.

Lakimuutoksille lisää aikaa

Rakennusalan suhdannekehitys ei osoita elpymisen merkkejä. Siksi kaikki mahdollisuudet alan kehittämiseen ja kehittymiseen olisi käytettävä hyödyksi ja pyrittävä eliminoimaan mahdolliset häiriötilanteet. Työvoiman osaamisen uudistamiselle lakimuutosten aikataulu ei tässä suhdannetilanteessa välttämättä ole paras mahdollinen.

Lakimuutosten toimeenpanolla on tiukka aikataulu ja sopeutumisaika lyhyt. Toisaalta työelämän jatkuva muutos vaatii myös tutkintoja uudistumaan, joka on lakiuudistuksia huomattavasti hitaampi prosessi. Nähtävissä ei ole, että esimerkiksi näyttötutkintojärjestelmä ja tutkintorakenne kykenisivät uudistumaan samassa aikataulussa rahoitus- ja rakenneuudistusten tavoiteaikataulun kanssa, joten harkittavaksi jää, pitäisikö prosesseja käsitellä pitkäjänteisemmin ja kokonaisuutena.

Taloudelliset kriteerit ovat tärkeitä mittareita kun harkitaan koulutuksen järjestäjän toiminnan pitkäjänteisyyttä. On kuitenkin huomioitava, että taloudellisen kantokyvyn vaateen tulee olla kohtuullisessa suhteessa toiminnan volyyymiin, koulutusten keskimääräiseen keroon ja toiminnan yleishyödylliseen luonteeseen. Kysymysmerkiksi jää järjestämisluvan maksullisuus ja maksun suuruus.

Laadukas, yhdenvertainen ja tasapuolinen koulutuksen järjestäjäverkko

Järjestämisluvan myöntämisen tulee painottua määrän sijaan laatuun. Koulutusten järjestäjiä tulee kohdella yhdenvertaisesti. Järjestelmän tulee mahdollistaa tasavertainen kilpailu ja rakentamisen eri alatoimialojen osaamistarpeet tulee huomioida tasapuolisesti. Muuntautumiskykyä koulutustarpeen ja kysynnän mukaan voidaan hakea pakkoliitosten sijaan myös synergiaetuja kartoittamalla ja entistä tiiviimmällä yhteistyöllä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Osaava ammattityövoima on toimintaympäristön jatkuissa muutoksissa alalle hyvin tärkeää ja rakennusalan koulutukseen vaikuttavia lakimuutoksia (järjestäjäverkko, rahoitusratkaisut näyttötutkintojärjestelmä) on tarkasteltava kokonaisuutena, alakohtaisesti, suhteessa toisiinsa sekä niille asetettuihin tavoitteisiin.
- Lakimuutosten todelliset haitat ja hyödyt on selvitettävä kattavalla vaikutusarvioinnilla.
- Aikuisten on voitava päivittää osaamistaan jatkossakin valtion tuella.
- Koulutuksen järjestäjäverkkoon tarvitaan myös erikoistuneita toimijoita, jotka ovat syntyneet alan omasta tarpeesta, kehittyneet alansa asiantuntijaorganisaatioiksi ja jotka pystyvät tuottamaan syvällistä erikoistunutta osaamista ylivertaisessa yhteistyössä työelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.
- Olisi harkittava toimialan erityisen koulutustehtävän määrittämistä.
- Lakimuutosten toimeenpanolla on tiukka aikataulu ja sopeutumisaika lyhyt suhdan-
netilanne huomioiden. Tutkintojen uudistuminen ei ehdi aikatauluun mukaan.
- Taloudellisen kantokyvyn vaateen tulee olla kohtuullisessa suhteessa toiminnan vo-
lyymiin, koulutusten keskimääräiseen keston ja toiminnan yleishyödylliseen luon-
teeseen.
- Uuden koulutuksen järjestäjäverkon lähtökohtana tulee olla avoimuus, tasavertai-
suus ja yhdenvertaisuus.
- Rakentamisen eri alatoimialojen osaamistarpeet tulee huomioida tasapuolisesti.
- Muuntautumiskykyä koulutustarpeen ja kysynnän mukaan voidaan hakea myös sy-
nergiaetuja kartoittamalla ja entistä tiiviimmällä yhteistyöllä.

Lisätietoja:

Heidi Husari
rehtori, Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO
gsm 040 831 2829, sähköposti etunimi.sukunimi@rateko.fi

Rakennusteollisuus RT ry

Tarmo Pipatti
toimitusjohtaja